

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/22597,Osrodek-Odosobnienia-w-Kamiennej-Gorze.html>
2022-12-03, 02:40

Ośrodek Odosobnienia w Kamiennej Górze

Ośrodek Odosobnienia w Kamiennej Górze, funkcjonował 13 XII 1981 – 8 IV 1982 w Zakładzie Karnym dla młodocianych przy ul. Nadbrzeżnej 3. W VII 1944 w Kamiennej Górze założono obóz pracy przymusowej (Zwangsarbeitslager für Juden Landeslut), filia niemieckiego obozu koncentracyjnego w Gross-Rosen. Podczas II wojny światowej w murowanych barakach obozu przetrzymywano ponad 1,7 tys. więźniów z różnych państw Europy, a w V 1945, wymordowano większość tam przebywających. W I. 50. XX w. działał tam Ośrodek Pracy Więźniów, który nast. przekształcono w więzienie dla młodocianych.

Nieremontowane przez kilkadziesiąt lat więzienie było w bardzo złym stanie techn.; wg *Raportu o stanie więziennictwa* z 24 II 1982 ZK nie nadawał się nawet do remontu i przeznaczono go do likwidacji z końcem 1983. Funkcję komendanta pełnili kolejno: por. Ryszard Lewandowski, mjr Bogdan Jankowski.

W Kamiennej Górze internowanych osadzano od późnych godz. nocnych 12/13 XII 1981. [Placówka](#) była przeznaczona dla mężczyzn, 13–17 XII 1981 przetrzymywana była Elżbieta Zawadzka. Pierwszymi internowanymi byli mieszkańcy woj. jeleniogórskiego. Po likwidacji Ośrodka Odosobnienia w AŚ w Świdnicy 7–8 I 1982 do Kamiennej Góry przewieziono ok. 30 osób z woj. wałbrzyskiego, późn. przetrzymywano także 7 osób z woj. opolskiego. 14 XII 1981 w ośrodku przetrzymywano 37 osób, 25 XII – 59. Łącznie przetrzymywano co najmniej 119 osób.

Internowanych zakwaterowano w dwóch oddzielnych barakach, w jednym przebywali mieszkańcy z woj. wałbrzyskiego, a w drugim z woj. jeleniogórskiego. Warunki socjalno-bytowe były znacznie gorsze niż w pozostałych

placówkach. Budynki były nieogrzewane, okna nieszczelne, w celach brakowało bieżącej wody. Pod koniec III 1982 kąpiel odbywała się raz w tygodniu, o udostępnieniu ciepłej wody w celach nie było mowy.

Ośrodek w Kamiennej Górze, przynajmniej w pocz. okresie, był jedną z najbardziej represyjnych placówek w południowo-zachodniej Polsce. [Opór](#) internowanych (do III 1982 przeprowadzono 76 głódówek protestacyjnych) sprawił, że władze stopniowo szły na ustępstwa i łagodziły obowiązujące regulaminy. W poł. I 1982 stopniowo zaczęto zezwalać na pozostawianie otwartych cel, rozwinęła się wtedy działalność konspiracyjna. Prowadzono wykłady, pisano teksty i muzykę do piosenek; w I i II 1982 powstały piosenki *Kartka od ojca*, *Mazur kajdaniarski* i *Więzienne tango*. Autorami tekstów byli Karol Błaszczyk i Janusz Romaniszyn. Odbywały się pierwsze próby wokalne.

Internowanych nieprzestrzegających regulaminu wewnętrznego karano. Powodem represji był protest internowanych skierowany przeciwko zamykaniu drzwi cel w wyznaczonych godz. Od 10 II 1982 największa liczba wniosków dot. ignorowania obowiązku stawania do apelu. Karani byli przede wszystkim: Ireneusz Kwiatosz, Bolesław Górak, Jerzy Nalichowski, Franciszek Szelwicki i Ryszard Kulesza, którym w ciągu zaledwie w kilku dni sporządzono po kilkanaście wniosków o ukaranie. W efekcie skomasowanych represji komendant ośrodka wszystkich 5 osadzonych ukarał pobyt w celi izolacyjnej przez 7 dni. Szczególny opór wykazał R. Kulesza, który odmówił wyjścia z celi i udania się do komendanta, a nast. do celi izolacyjnej, gdzie został doprowadzony siłą przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Do 15 II 1982 systematycznie łamali obowiązujący regulamin również: Ryszard Holinka, Zygmunt Wachowski, Zbigniew Zajac i Walenty Krzysiek, ale po ukaraniu przez komendanta podporządkowali się regulaminowi placówki. Solidarnie z internowanymi nie stawał do apelu przebywający w izolatce Andrzej Pesiak; 9 II 1982 uniemożliwił przeszukanie celi oraz odmówił wykonania polecenia.

Opiekę duszpasterską nad internowanymi sprawował [ks.](#) Edmund Balasiński z parafii św. Apostołów Piotra i Pawła w

Kamiennej Górze. 5 III 1982 do ośrodka przyjechali z darami przedstawiciele Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego we Wrocławiu m.in. o. Ludwik Wiśniewski, Marek Lewkowicz, Ryszard Obłąk, Bogna Grabowska oraz Maja Komorowska i Przemysław Burchard z Prymasowskiego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom w Warszawie; 11 III przyjechali prof. Romuald Kukułowicz i o. Klemens Śliwiński (PKPOPWiIR). 23 III 1982 Ośrodek odwiedził abp Henryk Gulbinowicz. Spotkał się z internowanymi, odprawił 2 msze (dla internowanych i dla więźniów).

Ośrodek kilkakrotnie kontrolowali funkcjonariusze jednostek nadrzędnych więziennictwa. Pierwsza wizytacja, której celem było sprawdzenie warunków socjalno-bytowych, odbyła się w poł. I 1982; 26 III 1982, po interwencji abp. H. Gulbinowicza w KW PZPR we Wrocławiu, przeprowadzono kolejny audyt. Poza zbyt małą liczbą kąpiei i brakiem ciepłej wody nie stwierdzono rażących nieprawidłowości w traktowaniu internowanych. Mimo to, powołując się na analizy dot. stanu sanitarnego i bhp jednostek Okręgowego Zarządu Zakładów Karnych we Wrocławiu oraz protokoły kontroli inspektora ds. sanitarno-epidemiologicznych, które zostały sporządzone w 1980, wnioskowano o likwidację ośrodka, na co wyraził zgodę dyr. wrocławskiego zarządu Służby Więziennej.

W chwili likwidacji ośrodka przebywało w nim 35 internowanych, których przeniesiono do Głogowa.

Bartłomiej Perlak

[Region Dolny Śląsk](#), [Region Jelenia Góra](#), [Kamienna Góra](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)